Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Olli Vilanka

Helsinki 6.3.2017

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 270/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Kiitän Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin puolesta lakivaliokuntaa lausuntopyynnöstä.

Yleisesti

Suunniteltu lainmuutos ei välittömästi kosketa oikeusapua. Oikeusavun tavoitteena on tarjota oikeusapua siten, että se on kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaista. Esitetyillä muutoksilla saattaa oikeusavun näkökulmasta olla taloudellisia vaikutuksia lähinnä matkakustannusten muutoksena, erityisesti maakunnissa sijaitsevien oikeusaputoimistojen kohdalla. Toisaalta digitalisoitumisen sekä sähköisten palvelumuotojen lisääntyminen tulee vähentämään matkustustarvetta olettaen, että niiden käyttöä laajentuu. Muutoksen vaikutuksista matkakuluihin ei kuitenkaan ole tutkittua tietoa.

Yleisesti voidaan kuitenkin arvioida, että oikeusavun asiakkaat kokevat palvelupisteiden vähenemisen pääsääntöisesti negatiivisena vaikkei muutos oikeusapua suoranaisesti koskekaan.

Vaikutukset Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin alueella

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin kuuluvat Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan oikeusaputoimistot. Niiden alueella olevat toimipaikat ovat Helsinki, Espoo, Hanko, Inkoo, Kirkkonummi, Lohja, Raasepori, Vihti, Hyvinkää, Järvenpää, Loviisa, Porvoo ja Vantaa.

Tähän suhteutettuna käräjäoikeuden kansliat lakkaavat Järvenpäässä, Porvoossa ja Raaseporissa. Toimipisteet piirin alueelta poistuvat Kirkkonummelta, Lohjalta ja Järvenpäästä. Sanotussa suhteessa muutos voi heikentää kansalaisten oikeusturvaa, mutta ei oikeusavun toiminnan näkökulmasta. Muutoksen vaikutukset oikeusavussa saattavat näkyä lähinnä asiakkaiden tyytymättömyytenä etäisyyksien kasvaessa.

Kehitysehdotuksia

Käräjäoikeuksien määrä on ennen vuotta 2010 ollut 54, nyt määrän ehdotetaan vähennettäväksi 20:een. Oikeusavun puolesta voidaan suosittaa empiiristen tutkimusten tekemistä muutosten kustannusvaikutuksista ennen lakimuutoksen voimaansaattamista. Matkustuskustannusten mahdollinen nouseminen saattaa esimerkiksi

syödä muutoksen muita kustannushyötyjä. Tällä hetkellä asiasta ei kuitenkaan ole tutkittua tietoa, joka vaikeuttaa muutoksen hyödyn arvioimista suhteessa oikeusturvan laskuun.

Toisena seikkana ehdotamme harkitsemaan niin käräjäoikeuksien kuin oikeusaputoimistojen nimeämiskäytäntöjen yhtenäistämistä. Osa käräjäoikeuksista ja oikeusaputoimistoista on nimetty kaupungin nimen mukaan, kuten Helsingin oikeusaputoimisto ja Helsingin käräjäoikeus. Osa palvelupisteistä on kuitenkin nimetty muutoin kuten esimerkiksi Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto tai Itä-Uudenmaan käräjäoikeus. Palvelupisteiden nimeäminen yhtenäisen käytännön mukaan selkeyttäisi käräjäoikeus- ja oikeusapuverkostoa kansalaisille ilman, että muutoksesta aiheutuisi kustannuksia.

Helsingissä 6.3.2017

Olli Vilanka, JJOA, OTT, VT

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto